

Ferdinand Ossendowski: Življenje in prigode male opice. (Dnevnik šimpanzke "Kaške")

»Opica! Kako je lepa! To je — šimpanz!«

Črez hip se je zbrala pred oknom truma paglavcev. Prisluškovala sem, kaj so govorili o meni ljudje.

Čudila sem se vedno. Ne razumem ljudi! Ali so modri, ali — niso ...

Nekateri so se navduševali zame. Pravili so, da sem lepa in zelo podobna ljudem. Drugi so iz studa pačili usta in šepetali: »Kako gnusna, grda opica!«

Ne razumem ljudi! Vem samo, da nisem lepa, vem pa tudi, da nisem enusna ...

Zakaj tako modra bitja, kot so ljudje, pravijo to, česar ni.

»Na, lisica, poslastico!« je zamrmral.

Lepa, rjava lisica je zamahnila s košatim repom in zgrabila ptička. Dalje nisem gledala.

Stari človek je stopil k meni.

»Kako se kaj imaš, gospodična?« je vprašal, prekanjeno mežikajoč. Bil je v tem hipu podoben Ori-Oriju.

»A, ne spodobi se dobro vzgojeni gospodični, četudi je šimpanz kega rodu, da pogleda v kozarec!« je pravil plešasti starček. »Žganje ne pripelje do ničesar dobrega! To je to! O, seveda! ...«

Odnesel je mojo kletko in jo postavil na okno. Videla sem pred seboj steklo, a za njim ulico. Švigali so avtomobili. Naglo so hodili ljudje, hiteč v različne kraje.

Nenadoma je neki deček obstal pred oknom in vzkliknil.

Čudno je vse to!

Dan izpremenjene usode.

Sedela sem nekoliko dni v kletki.

Po dnevi so jo izstavljali na oknu trgovine. Plešasti starček ni bil zame ne dober ne slab. Krmil me je in venomer klepetal. Kmalu sem ga nehala poslušati. Dolgočasil me je. Njegove besede niso imele smisla.

Hranila sem se z mrkvico, surovim krompirjem in salato. To ni nikakršna poslastica, toda v potrebi se lahko je...

Hrepenela sem k Zo-Zo. Po noči sem se jokala. Zdelo se mi je, da slišim njeno klicanje: »Kaškica! Kaškica!« Planila sem pokonci in prisluškovala. Ničesar razen žvrgolenja ptičev in mrmranja plešastega kramarja nisem slišala. Obup me ni zapuščal. O, ko bi vsaj mogla pisati! Nisem imela niti koščka skorje niti lističa papirja! Trudila sem se, da bi si vse dobro zapomnila. Morda se mi kdaj posreči napisati svoje prigode; s tem sem se tolažila.

Nekega dne je stopila v trgovino visoka, skrbi polna gospa. Opazila sem, da ima objokane oči. Vprašala je po ptičih.

»Hočem imeti takega, ki bi mogel razveseliti mojo hčerkico,« je govorila z žalostnim glasom. »Revica je težko bolna.«

»Imam papige, spoštovana gospa,« je govoril kramar, »to so zelo modre ptice! Znajo govoriti, žvižgati.«

»Žvižgati? Jaz tudi znam to!« sem si mislila.

Dala sem prste v gobček in sem zažvižgala. Gospa in plešasti starček sta se zdrznila in odskočila k vratom. Moja usoda se je takoj spremenila. Gospa se je odločila, da me vzame s seboj.

Dolgo se je razgovarjala in se radi nečesa — kakor se je zdelo — prepirala s starčkom. Naposled mu je dala nekake barvane papirčke. Plešasti kramar me je s pokloni in z neprestanim klepetanjem odnesel k avtu.

Krenili smo na neznano pot...

Dnevi pri bolni deklici.

Moja nova gospodinja je mala deklica.

Malo večja je od mene. Ima modri očesci in zlate laske. Revica je bolna in žalostna. Ne more se premakniti z mesta. Leži v postelji in stoka dan in noč. Joče se bolna, žalostna deklica. Zelo jo obžalujem!

»Prinesla sem ti malo opico,« je povedala visoka gospa — mamica deklice. »Je to mala šimpanzka, baje zelo modra. Hotela bi, da bi te razveselila in zabavala, hčerkica moja!«

Že sem vedela, kaj mi je storiti.

Mala, slabotna Žana se sedaj neprestano smeje. Niti hip noče ostati sama. Vedno me kliče. Pridna sem. Ne dotikam se nobenega predmeta v hiši. Šalim se in zabavam Žano. Delam to radi nje, ker vem, da je bolna. Srce moje pa hrepeni in je bolno.

Vedno mislim na Zo-Zo. Čujem njen glas. Včasih prihajajo k meni pristrčni glasovi njenih gosli.

Zo-Zo! Zo-Zo! Kako te ljubim! Kako hrepenim po tebi! Moje srce vedno joče...

Tega ne kažem nobenemu. Ne izdajam se. Zbijam šale, prekopcam se, žvižgam, hodim po rokah, da bi mala, bolna Žana bila srečna. Svoje dolžnosti izpolnjujem pošteno. Tako je delal moj oče — hrabri Rru, vodnik naš.

Imam zopet hruške, banane. Spoznala sem novo sadje — jabolka, breskve in grozdje. Dobro je! Vendar je banana — najboljša. Gotovo radi tega, ker raste v džungli, v moji džungli.

Rada imam tudi pomaranče. Pojedla bi tudi prav rada papae... Tukaj jih ne vidim nikjer. Čemu? V džungli in na savani je mnogo papajevih dreves. Res je, da je to zelo daleč od tod, zelo...

Naposled sem dospela do papirja in svinčnika. Žana je za zabavo nekaj risala. Vzela sem velik kos papirja in naposled napisala svoje prigode. Vse, ki sem jih preživela od nesrečne ločitve od ZoZo. Samo če pomislim, da bo zadnji spomin ZoZo name prevrnjena ura! Ob tej misli mi gre kar na jok!

Tu tudi visi ura. Velika, okrogla, samo brez nihala. Ropoče prav tako tiho: »Tik-tak! Tik-tak!« Zvoni pa čisto drugače. Hitro — hitro in tenko kot mali, najmanjši ptiček: »Dik! Dik! Dik!«

Smešna je ura. Zdi se mi, da je vedno v zadregi in da se ji neprestano mudi. Medtem pa ostaja vedno na istem mestu. Na steni, ob peči.

Peč je dobra. Greje malo Žano in ubogo žalostno Kaškošimpanzko. Rada imam peč!

Dan, ko zopet grem po svet.

Mnogo dni sem prebila z Žano. Ni več stokala in tudi dolgočasila se ni več... Zdravnik je povedal, da je ozdravila Žano mila, zabavna mala opica. To se pravi — jaz! Bila sem srečna in ponosna.

Ali je to plemenito — ozdraviti bolno deklico? Zabavati jo in jo tolažiti, ko je moje srce plakalo?

Naposled je Žana vstala iz postelje. Njena mamica je imela solze radosti v očeh. Deklici se je hitro vračalo zdravje. Tekali sva z njo po vsem domu, šli sva se skrivalnice. Nisva se ločili niti za en hip.

Vzljubila sem svojo malo gospodinjo in sem se zavzela zanjo. Če je stopila k mrzlemu oknu, sem jo vzela za roko in jo odtegnila. Dvigala sem ji toplo pokrivalo, če ji je padlo z ramen. Žana se je rada igrala z menoj, toda ni me ljubkovala. Dajala mi je okusne karmelke, piškote in sadje. Moje srcece je zahtevalo nekaj drugega.

Večkrat sem sanjala, kako me Žana vzame na roko, me pritisne in poboža po glavi. Potrebujem ljubkovanja. Saj sem vendar še otrok. Mala siročica, brez atka in mamice, brez mile, dobre Zo=Zo.

Žana ni razumela tega.

Včera, ko sem se čutila zelo samotno in žalostno, sem objela svojo majceno prijateljico. Hotela sem jo poljubiti v lice. Žana je skočila s stolice in zakričala:

»Proč, gnusna opica! Kako si upaš dotikati se mojega obraza?!«

Prijela me je za uho in me začela biti po gobčku. Torej tako? Jaz sem dala Žani radost in zdravje, ona pa me bije po ročicah in gobčku... O, Žana je zelo, zelo nedobra!

Strah me je objel. Gledala sem v njene modre oči, ki so postale zlobne. Mislila sem si: »Kakšna bo Žana, ko doraste?« Ne hotela bi biti tedaj v njenih rokah.

Stekla sem v svoj kotichek. Sedla sem in začela kimati z glavo. Morala sem resno premisliti to, kar se je zgodilo. Nisem več imela rada Žane. Nisem mogla dlje ostati pri njej...

Čakala sem trenutka, ko odpira služkinja pred nočjo vrata na dvorišče. V nedrje sem shranila svoj dnevnik in svinčnik pa sem, ne da bi me kdo opazil, stekla iz hiše. Sklenila sem, da se nikdar več ne vrnem k Žani.

Ljubša sta mi rdečelas Vrabc in plešasti kramar nego ona!

Ne vem zakaj, toda ljubša sta mi...

(Dalje prihodnjič.)

Izumitelj Tomaž Alva Edison.

FIZIKUS.

West Orangeu pri New-Yorku v Ameriki je umrl dne 18. oktobra veliki izumitelj Thomas Alva Edison v 85. letu starosti. Na vsak korak srečavamo njegove izume — najvažnejši je električna žarnica, ki razsvetljuje v milijonih in milijonih izvodih mesta in vasi po vsem civiliziranem svetu. Brezprimerno naglo prodira ta luč do najtemnejših in najsikritejših kotičkov sveta, neizprosno izpodrivajoč vsa druga svetila, ki so imela kdaj veljavo.

Znano vam je, da so imeli mnogi veliki pesniki, modrijani in znameniti izumitelji prav siromašne roditelje. Tudi Thomas Alva Edison, ki je bil rojen dne 11. februarja 1847. v mestu Milanu (Ohio) v Zedinjenih državah, ni zrasel v sijajnih razmerah. Že kot otrok si je moral služiti sam svoj kruh. Prodajal je v vlakih, ki so vozili med Port Huronom in Detroitom, časopise, sadje, okrepčila in mnogotero drugih malenkosti. Zasluženi denar je po večini dajal staršem in s tem pokazal svojo veliko ljubezen do očeta in matere. Kar mu je pa ostalo, je porabil za kemikalije, knjige in fizikalne aparate. V prtljažnem vozu vlaka Port Huron—Detroit si je uredil majhen laboratorij, kjer je stala tudi majhna ročna tiskarna, na kateri je tiskal svoj lasten časopis. Bil je odgovorni urednik, izdajatelj in stavec obenem in je imel 400 naročnikov. Nekega dne je pa med vožnjo eksplodirala cevka s fosforjem in voz je prišel goreti; seveda je pomenilo to tudi konec njegovega časopisa.